

58
Divinâ velificante gratiâ;

1649 21 / 1
23 /
DECADES DUÆ
QUÆSTIONUM,

In Jure Civili, Canonico, Feudali
& Saxonico maximè controversarum,

Quas
Decreto & consensu Magnifici, Nobilissimi & Am-
plissimi Ictorum Ordinis in Academia
Wittebergensi,

Sub tutamine
Consultissimi, Clarissimi, VIRI

DN. HENRICI COSELI,

U. J. D. Facultatis Juridicæ Assessoris, nec non
Curie Electoralis Advocati Ordinarii, Dn. Præceptoris,
& Promotoris atatem colendi,

Publicè ventilandas subjecit

CHRISTOPHORUS Pfennig /

Königsvarttä-Lufatus.

ad diem 27. Octobris in Auditorio Ictorum
horis antemeridianis.

WITTEBERGÆ

E Calcographéo JOHANNIS RÖHNERI, Acad. Typogr.

ANNO c1649 XLIX.

V I R I S

ANTIQUÆ PROSAPIÆ, PRÆPOLLENTI

NOBILITATE EMINENTIBUS, MAGNIFICA AUTHORITY ILLU-
STRI, GENEROSISSIMIS, MULTUM REVERENDO, PRÆSTRENUIS,
CONSUMMATA PRUDENTIA, EGREGIOQUE SORTEM HUMANA-
NAM EXCEDENTIUM OMNIMODARUM VIRTUTUM
CUMULO MAXIME CORRUSCANTIBUS.

DN. DN. ILLUSTRIS, GENERO-

SO PROPRÆSIDI, PRÆSIDIBUS, PRÆLATIS,

UT ET RELIQUIS EQVITIBUS ET AMPLISSIMIS

ORDINIBUS MARCHIONATUS SUPE-
RIORIS LUSATIÆ,

MAGNIS PATRIÆ PATRIBVS,

*Dominis & Patronis suis humilime
colendis.*

Isputationum Exercitia, Illustris, Generosissimi,
plurimum Reverende, Nobilissimi, Strenuissimi
Viri, tam Vetustas commendat, quam & rerum
Vfus. Illam, qui Doctorum Scripta vidit, aut legit,
haud ibit negatum; hunc inficiari quis auderet,
qui, cujus causâ inventa res ipsa est, expendit? ut

nempè veritas indagetur, obscura illustrentur, arcana atque abdi-
ta eruantur, & proferantur in lucem; juxtaque errores in priva-
tis studiis explicant exercitationes in publicis: ut quodque ingenia
excitentur & acuantur. Quemadmodum enim maxima in nos-
met redundat commoditas, si ager subigatur benè, colaturque:

18
la

sic ingenia non nisi crebris exercitiis excoluntur, excitantur, ac-
untur; imò memoria, quæ alias ad lapsum prona, corroboratur.
Quapropter Magni nominis Jcti Themidos studiosos, ad talia ex-
ercitia manû q. ducunt, & eadẽ inculcant sapissimè. Atquẽ
cum mihi sub aditũ in Academiam, postquam pueritiã discipli-
nis abdicasset me, nihil utilius videbatur, quam ut iis discendis
operam collocarem, quæ Patriæ litatum irent, & Populi salutẽ
commodarent aliquando, nihil prius posteriusque meditatũ
dixi, quàm ad ea eniti, quorum præsidio regna & imperia stant,
vigent, florent: Præterea quoque tantorum Jctorum Jdicia
atque consilia, quibus perlibenter assurgo, mihi Cynosura atque
Helice esse debuerunt, fueruntque, Quæ probè pensitans ani-
mo, manum Juri admovens Illustres aliquot Quæstiones ex ipso
depromere publicæque ventilationi proponere ausus sum.

Non autem me falli existimo, Patres Patriæ Meritissimi, Si
VOS hujus dissertationis Patronos exoptarem, eligerem, nuncu-
parem: non enim occurrunt, quibus magis vellem, quibus mag-
is deberem, quàm VOBIS. Vellem, quia literas amare VOS
scio, & literatos; bonæ verò mentis esse argumentum credo, si
quis de Viris Illustribus & supra vulgarem humanam conditio-
nem, ingenii & fortunæ dotibus instructis, inaudiens, in eorum
notitiam, benevolentiam, & amorem pervenire sibi exoptet;
cum non leve momentum ad promotionem alicuius tantorum
Virorum benevolentia atque amor habeat. Deberem, quia à
Vestra velut manũ sum, à Patriã. Imprimis verò præter eximias
virtutes vestras, quæ alias raræ hoc seculo; accedit humanitas.

Hæc omnia ut in Vobis posita esse video in apice summo;
ita me summe movent, ut hanc disputationem publicæ censura
& examini subjectam, Vestro quoque judicio, quod magnum
apud

apud me est, submittere non dubitem; imò Vestris Illustr. Generositat. Reverend. & Nobilitat. devoto & humili animo dedicare & consecrare audeam. Quod exiguum quidem è Musarum scrinio de promptu, observantia mea, ergà Virtutes vestras eminentes testimonium ut benevolis oculis & manibus suscipiatis submississime contendo. Valete, PATRES PATRIÆ, incolumesque diutissimè, Vestro & Reipublicæ bono vivite, vigeteque. Caterum & hoc precibus efflagito amplius, ut favore Vestro atque amore dignemini

Vestris Illustr. Generos. Reverend. & Nobil.

addictissimum

**Christophorum Pfennig/
Königsvarttensem**

:(3

Ad

Ad

DN: PFENNIGIUM,

Ex Jure disputantem.

QVo Te diva vocat Themis, atque animi impetus acer,
PFENNIGI, docti pars quocumq; Chori;
Huc bone grassaris Cajo stipatus amico;
Cujus ad Astræam pansa labore via est.
Jamque sacri lætus juris quinquennia tentans,
Exoreris magno pectore, voce, manū:
Et caput hoc effers per magna volumina Legum,
Et gemini fontis flumina bina bibis.
Quicquid id est, quod Roma tulit, sive optima Clero
Prospiciens, Civi sive benigna suo;
Omne hauris, Canonemque notas, multoq; labore
Sollicitas quicquid Flavius autor habet.
Nec satis, Et luci vigilatas perpete nisi
Exponis noctes, quas Themis ipsa colit:
Præmiaque & foenus speras; neve abnuat ather;
Et plaudit doctum tota caterva Tibi.
Parva mora est: hic siste gradum, dum certa parentur!
Non mercede caret per tua jura labor.

PRÆSES.

Ein Pfennig/ süßer Freund/ ich wil dich hier nicht preisen/
Noch deinen wachen Fleiß dem Vaterlande weisen/
Den Fleiß/ den du bisher in unserm Bitterberg/
Auf deinen Bartolus / und Baldus kluges Werk
Hast sündlich angelegt; die hochgelährten Fragen/
Die deinem Cosel selbst/ der Themis Sohn behagen/
Die Fragen/ welche du gesetzt auff Papier
Vermelden mehr als viel von deiner Näh und Dir.
Diß aber sey von mir/ O Dertzens Freund/ gesungen
Der Lausnitz/ und auch dem / von welchem du entsprungen:
Dass ihnen deine Kunst wird künfftig nutzbar sein/
Als wie der fetichen Saad der warme Sonnenschein.

Dein Freund

M. Georg Hunold/von Leisnig.

Auff Herren Christof Pfennigs Juristische Disputation.

1.
So wilst Du nun endlich der klugen Welt zeigen
Was deine bemühet Sinnen erdacht/
Dadurch sie begehren die Burg zu ersteigen
Die einen zum Bürger der Ewigkeit machez

2.
So ist es. Es giebt mir dich selber zu wissen
Das freündliche Schreiben/ das Du mir geschickt.
Drumb dacht ich dich alsobald wieder zugrüssen
So bald ich den anfang der Zeitung erblickt.

3.
Wer aber/ wer wolte nach würden nicht preisen
Gehrter Herr Bruder den vorkam an Dir?
Den was du vor nütliche Bücher der Weisen
Bedachtsam durchlesen / das weistu hier.

4 Du

4.
Du zeigest was **Baldus** der Lehrer der Allen
in geistlich und weltlichen Rechten gelehret
Vnd was von demselben noch heute zuhalten
Damit ja der Rechte grund werde vermehrt.

5.
Was **Jason** und was **Salicetus** geschrieben
betrachtest Du eumbig/ und nimmest dich an/
Worin Sie in Schrancken der Wahrheit geblieben
Vnd lauffen nicht etwan auff irriger Bahn.

6.
Sie haben nicht alles bald können ergründen/
wie wohl sie auff unseren Nutzen getriche/
Die Nachwelt muß ich und auch etwas noch finden
Darüber Ihr Volck noch die Köpffe zerbriche.

7.
Diß thust Du nechst **Coseln** dem rühmlichen Meister
Der Dir sein exempel zum Spiegel vorstelt:
Du treibest stets dahin die mühsamen Geister
Worin sich ein weiser Sinn billich auffhelt.

8.
So lauffe nun frölich das Ziel zuerlangen
und kriege mit freuden den Ehren Port ein.
Die Ehre/ mit der dich wird **Themis** empfangen
Wird alsdan ein grünender Lorbeer Kranz sein.

Seines vertrauesten Freundes begehren
zuerfüllen setze dieses auff in Helm
sed

Enoch Gläser.

I. N. J.
QUÆSTIO I.

*Virum testamentum coram Notario Iudicii
& Scabino unico, qui testatore petente,
loco iudicii ad hoc ipsum misse sunt,
factum valeat?*

Testamentum est voluntatis nostræ iusta sententia, de eo quod quis post mortem suam fieri velit. *l. 1. D. de Testam.* Estque testamenti nomen generale, ac Codicillos aliasque ultimas voluntates sub se comprehendit *l. 2. §. ad causam 2. ubi gloss. & Dd. D. testam. quemad. aperiantur.* Et dispescitur in Paganum & Militare.

Paganum est quod domi fit extra militiam. *l. fin. C. de inoffic. testam. Instit. tit. de testam. ordin.* Et est vel scriptum *l. 21. l. 29. C. h. r. vel non scriptum seu nuncupativum §. fin. Instit. de testam. ordin. l. 21. §. per nuncupationem C. de testam.* Nuncupativum testamentum est quod fit sine scriptura, per nuncupationem, id est, nominationem seu declarationem heredis, voce & lingua coram testibus factam *l. 21. §. per nuncupationem C. h. r. l. heredes palam. 21. D. eod. §. ult. Inst. eod. Schneid. ibid. Sutholt. disert. 7. num. 21. & 22.*

Quilibet autem testamentum facere potest, nisi specialiter sit à lege prohibitus *l. à quâ etate 5. D. qui testament fac. poss. l. ex factio 43. D. de Vulg. & pupill. subst. Schneid. in princ. num. 3. quib. non est perm. facere testam.* Is verò qui licentiam testandi habet, certo modo & certis solennitatibus extrinsecus adhibitis testari debet, alias testamentum erit ipso jure nullum.

A

Forma

Forma autem testandi duplex est, testamur enim aut Fide Publicâ, aut Fide Privata: hæc testamentum cum fit, ritè fiat, secundum solennitates à jure præscriptas, necessum est. *l. 4. D. de i. l. jubemus in pr. juncta aubi Et non observato. C. eod. & in famosissima l. hac consultissima. C. eod. Dd. communiter; Schn. Inst. de testam. ord. ad §. i. rubr. de Solen. testam. Treutl. vol. 2. disp. 10. ib. 4. & 5. Hakelm. disp. 17. n. 7. Thom. Maul. lib. 1. tit. 4. de Ultim. Volunt. Exceptis privilegiatis testamentis ut testamento rusticorum, testamento ad pias causas, & testamento parentum inter liberos &c. in quibus solennitates præscriptæ omitti possunt. Dd. ad iit. de testament. communiter.*

Illâ, si testamentum fiat, aut coram Principe, vel apud acta, & tunc prædictæ solennitates non desiderantur. *l. in donationibus 31. C. de donat. l. omnium. 19. ubi Dd. C. de Duar. ad b. t. c. de effectu solennitatis vof. cepimus. Donell. 6. Comm. 6. Fach. 6. controvers. 86. Myns. 6. Observ. 29. de jure Saxonico. Matth. Berl. præf. conclus. 4. part. 3. Hartm. Pifför. p. 2. quest. 28. num. 4. Novel Elector. Augusti. p. 3. conslit. 3. ibi Moller. & Carpzov. def. 15. & 16. Neque de necessitate est, ut in Judicio, Judice pro tribunali sedente testator suam ultimam voluntatem deponat; sed sufficit, si coram personis ad judicium pertinentibus, testatore petente, judiciali autoritate ablegatis, suum testamentum faciat. Et hoc tam de jure Civili *Wesenh. in w. tit. qui testament. facere possunt. per l. Curent Magistratus 22. D. de testib. ratio quia acta intelliguntur ibi esse, ubi aliquid fit autoritate judicis; quàm de jure Saxonico sancitum est *Novell. Elector. Augusti dict. p. 3. conslit. 3. §. Wo auch Gerichtspersonen von Gerichtswegen. & ibi Carpz. def. 16. in Moll. d. l.***

Queritur itaque Num actuarius vel Notarius judicii in numero personarum judicariarum habeatur, ita ut testamentum coram eo & Scabino unico, qui testatore petente nomine judicii ad hoc ipsum missi sunt, factum valeat? Affirmamus. Quia prædicti textus in genere de personis ad judicium pertinentibus von Gerichtspersonen / non verò in specie de Scabinis loquuntur, cum autem actuarius æquè ac ipse judex & Scabini ad judicium juraverit, non immerito per.

personis judicialibus annumeratur. Accedit quod ultimæ voluntates sint favorabiles, ideoque adjuvandæ potius, quàm coarctandæ, ne, dum nimîa subtilitate juris utimur, judicia testantium defraudentur. *l. si quis heredem 7. C. de in-
fir. & Subfir. Moller. adp 3 Const. 3. n. 8.*

QUÆSTIO II.

*An fructus ultimi anni qui maturi sunt,
& adhuc pendent, ad heredes fructua-
rii, an vero ad proprietarium
pertineant?*

Notum satis ex jure, fructus quoad bona allodialia tri-
bus modis in considerationem trahi.

1. Quandoque enim, ut pars fundi considerantur. 2. quandoque, eorum separata ab ipso fundo habetur ratio, & hi ex jure possessoris existimantur. 3. quandoque, verò ad ipsum perceptionis factum, & utrum fructus percepti sint, nec ne, respicitur. Et primam in pendentibus, saltem locum habere, utpote quod fundi pars esse dicantur, planum est ex *l. fructus 44. D. de rei vendic.* scilicet respectiva & hypothetica; habito videlicet respectu ad ipsius fundi statum præsentem, quo fructus pendentés sunt. *Covar. lib. 1. Variar. resolut. c. 15. in princ.* sic legato fundo fructus pendentés una cum fundo ad legatarium pertinent. *l. si pendentés. D. de usufr. l. Falcidia placuit D. ad l. Falc. Baldus. in l. 1. col. 2. vers. quæro quid de fructibus C. de usufr. & fruct. legat. Hartm. Pistor. lib. 1. q. 24. num. 1. & seqq.*

Alterâ consideratione non ad ipsum fundum, neque ad præsentem ejus statum, & utrum pendentés vel percepti sint habetur respectus, sed de fructibus principaliter agitur, & eorum ab ipso fundo separata habetur ratio, & considerato saltem jure possessoris, fructus ex illo jure æstimantur, & pro rata temporis, quo jus possessoris duravit, ad ipsum heredem ejus pertinent, ut de marito possidente fundum dotalem

probat in *l. Divortio. l. de divisione, D. Solut. matr. l. 1. §. Sed*
& noviss. C. de rei uxor. act. Hariman. Pistor. d. q. 24. num. 30. 31. &
seqq.

Tertia deniq; fructuum consideratio sola perceptione
nititur, ita ut usufructuario tantum conveniat, ad quem fru-
ctus percepti pertinent. Igitur cum quaeritur de fructibus
ultimi anni, qui maturi sunt, & adhuc pendent, ad quem per-
tineant, num ad haeredes fructuarii, num verò ad proprietari-
um? Posterius affirmamus: Ad Usufructuarium enim &
heredes ipsius saltem fructus percepti vel à solo separati per-
tinent. Pendentes verò finito usufructu una cum fundo
ad proprietarium transeunt. *text. express. in l. Si usufructua-
rius 13. D. quib. mod. usufr. amittat in §. is verò ad quem Instit. de*
R. D. licet maxima parte anni usufructus steterit. d. l. si usufr-
fructuarius, & maturi sint d. l. & dist. §. is verò. Donell. lib. 10. C. 9.
Vinnius in Instit. ad d. §. Harim Pistor. lib. 1. quaest. 24. num. 20. & seqq.
Recedit tamen Jus Saxonicum hic à Jure Civili; ita enim Ju-
re Saxonico dispositum est, quod videlicet usufructuarius,
qui, postquam consecit agrum, & seminatum cooperuit, de-
cessit, statim transmittit fructus etiam nondum extantes ad
suos heredes, quia jura Saxonica non tam perceptionis vel
separationis, sed culturae rationem habent, utrum ager ni-
mirum satus & rastris subactus fuerit. *(and N. lib. 2. art. 58.*
Schneid. Instit. de R. D. §. 36. add. Carpz. jurisprud. forens. p. 3. c. 32.
d. 5. & d. 7.

QUAESTIO III.

Num soli fratrum liberi patruo suc- cedant in capita vel stirpes?

Hereditas nobis obvenit aut ex testamento aut ab inte-
stato. *l. 3 §. 1. D. pro socio.* Ex testamento quando nobis heredi-
tas obvenit, removetur successio ab intestato, quamdiu
enim successor ex testamento speratur, tamdiu heres ab inte-
stato non admittitur *l. quamdiu 39. l. in plurium 70. D. de acquir.*
vel

vel amittend. heredit. l. quamdiu § 9. D. de Reg. jur. Vultejus jurispr. Roman. lib. 1. c. 73. verſ. quoniam verò.

Ab inteſtato verò quis ſuccedit quando teſtamentum vel planè nullum adeſt, vel præſens nullas habet vires, tunc enim jus vocat ad hereditatem defuncti proximos ſanguine & gradu, iisq; deficientibus, alios quaſi in ſubſidium §. 1. & tr. Inſt. de hereditatibus que ab inteſtat. defer. l. 1. 2. 3. §. D. de hered. petit. l. 7. §. 1. l. 77. D. de acquir. vel omittenda hered. l. §. 1. D. de hered. Inſtit. l. 2. D. ad Sc. Tertul. l. 11. D. de ſuis & leg. hered. Eſt autem Succellio ab inteſtato, hereditatis principaliter & immediatè juris conſtitutione ſine voluntate expreſſa defuncti, delata acquiſitio. Et hodie per jus Auth. tres ordines ſeu gradus ſuccedendi ab inteſtato eſſe introductos conſtat ex Novell. 118. Schneid. in pr. Inſt. n. 16. & Myſing. hic n. 5. de heredit. qua ab inteſtat. defer.

1. DESCENDENTIUM: donec enim ſuperſunt liberi, omnes alii excluduntur, ſive ſint aſcendentes ſive collaterales in pr. §. 1. Inſt. b. t. Auth. in ſucceſſionem C. de ſuis & legit. liber. niſi juſtè exheredati, vel alias ſucceſſione de jure privati fuerint. Conſult. Dn. D. Struch. diſp. 3. tb 6. Colleg. Succell. ab inteſtat.

2. ASCENDENTIUM. Deficientibus enim deſcendentibus ſuccedunt aſcendentes Schneid. diſt. loc. de aſcend. ſucceſſ. num. 1. ita tamen ut ratio habeatur, qui gradu ſunt proximores, ſic mater avo paterno præfertur Nov. 118. c. 2. Myſing. Inſt. b. t. in pr. §. 6. Rittershuſius in diſt. Novel. part. 7. c. 10. n. 4. Et ſi aſcendentes paris quidem ſint gradus, diverſæ verò lineæ pater & mater, tunc in ſtirpes ſuccedunt Novell. 118. c. 2. vide Ampliſt. & Conſult. Dn. D. Struch. diſp. 4. tb. 6. d. l. n. 6. enim hodiè pater amplius excludit matrem, ut fiebat ante Novell. l. 2. §. objicitur D. ad Sc. Tertull. l. 2. C. eod. l. 10. ſi ad patrem D. de ſuis & legit. hered. §. pater, verò Inſtit. de Sc. Tertull. quos textus omnes correctos eſſe per jus noviſimum in. d. Novell. 118. c. 2. teſtatur Rittershuſius diſt. p. 7. c. 10. n. 5. Cujacius ad d. Novell. 118. pag. 350.

3. COLLATERALIUM. Primo enim & ſecundo ſuccedentium ordine deficiente, ſuccedunt demum cognati ex latere, ſeu collaterales vel tranſverſales. Novell. 118. c. 3. in Auth.

Cessante. C. de legit. hered. Rittershusius in Comment. ad Novell. 118. part. 7. c. 13. Et cum hi variè, pro varietate graduum succedant, ut videre est apud Schneid. Instit. de tertio ord. succed. Rittershus. dicit loc. non frustra hic loci quaeritur, si fratrum vel sororum liberi soli fuerint, num patruo defuncto succedant in capita vel stirpes? Prius affirmamus ex seqq. fundamentis. 1. De Jure Veteri l. ultim. § 3. vers. illo etiam C. de legit. hered. Ulpian. in fragm. t. 26. §. Agnatorum 4. Caj. lib. 3. Instit. tit. 8. §. regulariter 6. Job Vaudus lib. 1. quest. 24. Borcholt. de Grad. pag. 240. Rittershus. dicit. p. 7. c. 13. §. 13. Et in partitionib. Feudal. lib. 1. c. 16. q. 9. Et seqq. Balduinus ad Nov. 118. p. 507. Fachineus lib. 6. controv. c. 3. Hen. Gzden consil. 68.

2. Jure novo quoque expressè confirmatum legitur in Constitut. Carol. V. in Comit. Spirens. Anno 1529. Kaysersliche Constitution und Sagung wie Brüder und Schwester Kinder. &c. Unde de Veteri & novo jure fratrum filii soli succedunt patruo in capita. Rationem addit Excell. & Consult. Dn. D. Strauch. Præceptor meus ætatem colendus disp. 5. thes. 12. d. l. non enim, inquit, fieri debet divisio in stirpes, nisi ubi locum obtinet successio in locum parentum: nullusq. è fratrum liberis solis ad hereditatem patris venit è parentis sui jure, sed è suo proprio. Cessante igitur ratione representationis, ipsa quoque representatio cessabit. Et hunc casum jure Saxonico nunquam dubium fuisse testantur Dd. Rittershusius ad Novell. 118. part. 7. c. 13. n. 13. asserens secundum hanc sententiam semper pronunciare solitos Scabinos Magdeburgenses & Lipsenses fuisse, etiam antequam supra dicta Carolina illa constitutio ederetur. Fachs. diff. 28. Et Reinhard. l. diffamari 54. Coler. decis. 51. n. 2. qui probant hoc ex art. 17. lib. 1. LandR. ibi Wann sich aber ein Erbe verschwestert. Melius ostenditur ex Constit. Elector. 18. part. 3. ibi Wann aber ein halber Bruder und Schwester und volbrüthiger Geschwister Kinder verbleiben / so sollen dieselben zugleich zugelassen werden / und das Erbe nach der Personen anzahl in Capita nehmen und thellen: ratio est in promptu cur hi in capita succedant, cum Jure Saxonico in Collateralibus representatio nunquam locum habeat d. Const. 18. p. 3. ibi Wir wollen aber mit

gilt diesen unsern Gesetzen und constitution das jus representationis auff Sächsischen Boden nicht eingeführet haben. Vide Carpz. ad dict. Const. def. 3. item Moller. & hæc opinio defenditur ab Azon. in sum. C. de legit. hered. & in comm. ad dict. autb. ces. sane C. d. 1. Zaf. consil. 4. lib. 1. & in intellectu. singul. ac in epit. feud. p. 8. n. 18. & seqq. Hotom. illust. quæst. 14. Fachin. lib. 6. Controvers. juris c. 3. Don. lib. 9. c. 4. & alii.

QUÆSTIO IV.

Utrum beneficium l. 2. C. de rescindenda venditione, locum habeat in transactionibus?

Hoc beneficium non solum locum habere in contractu emptionis, verum etiam in contractu locationis & conductionis, tradunt Mys. lib. 4. obs. 73. & commun. Dd. ad hanc l. 2. C. de rescind. Vendit. Utrum verò hoc l. 2. beneficium quoque locum habeat in transactionibus, ita ut transgens ultra dimidiam deceptus, rescissionem transactionis petere vel ad supplementum iusti precii agere possit; intricatè satis disputant Dd. in utramque partem. Nos, inspecto jure Civili negativam sententiam, nimirum beneficium d. l. 2. ad transactionem minime accommodari posse, tneri conamur per textum disertum in l. Lucius 78. §. ult. D. ad Scutum Trebell. item per l. 16. l. 19. & l. 20. C. de transact. l. 2. Divo Pio. 15. §. si pignora 3. D. de re judic. l. ultim. C. de plus petit. Treutl. volum. 1. disp. 7. tit. 6. lit. c. Andreas Gail. lib. 2. obs. 70. qui n. ii. sub fine hanc opinionem Cameram Imperialem aliquoties secutam esse refert. Harprecht. p. 3. Inst. de Empr. & Vend. §. ult. n. 165. apud quem plures vide allegatos Dd.

Aliter tamen dicendum, si dolus intervenerit, tunc enim transactio actione de dolo malo ex peculiari constitutione Imperat. Diocletiani. et Maxim. inducta per l. Si superstit. 5. C. de dolo malo; rescindi potest, bona fides enim necessarium est requisitum in transactionibus. l. fratris 10. C. de transact.

Hic

8
la

Hic recedit Jus Saxonicum à Jure Civili; cum hoc l. 2. beneficium etiam in transactione locum habere, Interpp. Juris Saxonici communiter existiment., *Mindan in Consultat. Saxon lib. 1. quest. 41.* ita nimirum, ut si quis probare possit, se transigendo ultra dimidiam partem ejus, quod consequi probabiliter potuerit, læsum esse, ei remedio l. 2. *C. de resc. vend.* succurri debeat., *Novell. Elector p. 2 c. 34. Heig. p. 2. q. 9. Moller. & Carpov hic ad dict. const p. 2 c. 34. def. 1. Schultz. in Synops. Inst. de Empt. & Vend. lit. c.* quod si verò scienter super ipsa læsione transactum sit, tunc transactio rescindi nequit *Moll. in Comment. ad d. Const. Elect n. 3 sub fin.*

QUESTIO V.

Exceptiones quando opponendæ
sint?

Quicquid in judicium deducitur aut ACTIO est, aut EXCEPTIO; actio à parte actoris, cujus in omni judicio sunt partes primæ. Exceptio à parte Rei, cujus sunt secundæ, & ut illa est jus persequendi in judicio; ita hæc est defendendi jus in judicio. Ideoq; Exceptio dicta est quasi quædam actionis exclusio *l. exceptio 2. D. de Exception.*

Distinguit autem *Gajus in l. 3. D. de Except.* inter exceptiones perpetuas seu peremptorias, & temporales seu dilatorias, Perpetuæ & peremptoriæ sunt, quæ semper agentibus obstant, & semper rem, de qua agitur, perimunt. *s. perpetuæ 9. Inst. & l. 3. D. de Except.* Temporales atque dilatoriæ sunt, quæ ad tempus nocent, & in certum tempus actionem differunt *s. temporales 10. Inst. h. c. d. l. 3. D. cod.* Et dilatoria alia est declinatoria judicii, alia propriè dilatoria: declinatoria est, quæ forum, in quo agitur, declinat, *l. fin. C. de Except.* Propriè dilatoria judicii est, quæ ex multis aliis causis processum seu litem differt.

Quemadmodum jam diversæ sunt species Exceptionum ita quoque diversimodè sunt proponendæ. Et de dilatoriis & Declin-

Declinatoris communis regula est; quod ante ingressum & contestationem litis actori opponi debeant *l. exceptionem 19. C. de probat. l. penult. & ult. C. de Exception. Novell. Elect. Aug. P. 1. Constitut. III. tit. von den Exceptionen.* & ad hanc Constit. Carpz. p. 1. c. 3. def. 1. Moll. p. 1. Const. 3. num. 1. Mynsc. 4. obs. 59. Zanger. de Exception p. 2. c. 22. n. 2. Rosbach prax civ. tit. 40. n. 4. respiciunt enim ea, quæ judicium potissimum constituunt *Gail. lib. 1. obs. 33. n. 11. & de jrr Sax.* Reus omnes in primo statim termino opponere tenetur *Christ. Sächs. N. G. Tit. von Exceptionē 11. Constit. Elector. August. p. 1. c. 2. t. von Exceptionen & ibi Carpz. & Moller.* secus de jure communi ubi non omnes simul proferre debet reus, sed si unâ cadat, ad alteram confugere potest *Rosb. dist. tit.* Et iis omisis reus post judicium acceptum, eis renunciasse videtur *lita demum C. de procur. Zang d. l. ampliatur, quod nec in causa appellationis opponi possint d. l. ita demum. 13. C. de procur. ibi Bald. & Sal. Jas in l. si arrogatur. D. de adopt. num. 59. Zang. d. loc.* Fallit tamen prædicta regula in quibusdam. 1. Si forte talis exceptio post litis contestationem primum superveniat, ea enim jam lite contestata uti potest, ut de exceptione recusationis judicis & c. *C. pastorales x. de Exception. c. insinuante & ibi Fel. n. 8. de offic. & potest. judic. de leg. & de hac exceptione qui plura desiderat videat Job. Bapt. Asin. in pr. judic. §. 13. c. 1. lim. 1. ubi plurimas Dd. auctoritates additis sublimitationibus inveniet. 2. Si exceptio Dilatoria judicium retro nullum reddat *Panorm. in c. exceptionem n. 2. de Except. Sebast. Vant. in sing. tr. de nullitate process. ac sent.* Et talis exceptio quoque locum habet in causa appellationis per *text. in C. fin. de Appellat. in 6. adde Zang. p. 2. c. 22. num. 8.* 3. Si per reum conventum non stetit, sed per judicem forte, quo minus ante litis contestationem exceptio opponi potuerit *gl. in c. ex conquestione de restit. spolii Rosb. d. loc.* 4. Si ex continenti post litem contestatam opponatur. *Rosbach. Praxi Civili tit. XL. num. 8.* 5. Si exceptio dilatoria gravamen successivum habeat. *c. ex parte. de appell. Mynsc. 2. obs. 73.* qualis est exceptio loci suspecti, vel non tuti, seu pestilentis, Exceptio præjudicialis, injustæ incarcerationis. *Mynsc. dist. loc. Fel. de exception. n. 22.**

de Except. Matth. Coler. in tr. de process. execut. p. rrr. 4 c. 1. n. 169. Dan. Moll lib. 1. Semestr. c. 1. n. 5. 6. Sic quoq; Declinatoria exceptio- nes fori, si pacto vel conventione coarctatae sint, vel alteratae, opponi possunt *arg. leg. qui in futurum. D. de pactis Mys. centur. 4. obs. 27.* 7. Tertius interveniens lite jam contestata uti potest exceptionibus dilatoriis, quod singulare esse affirmat *And. Gail. lib. 1. obs. 71. n. 8. Zang. p. 2. c. 22. de Except. n. 12. Rosb. tit. 41. per tot.* Et in genere, uti docent Dd omnes exceptiones, quae iudicium retro reddunt nullum, seu intentionis, & rei petitoriae sunt, & ita videntur ad merita causae pertinere, licet dilatoriae sint, quando cumque etiam post sententiam opponi possunt. *Zang. dist. p. 2 c. 22. n. 13. Rosb. d. t. 41.* & de his & plurimis limitationibus vide *Felin. in c. except.* ubi late de exceptionibus. Exceptiones peremptorias quod attinet eas Dd communiter distinguunt in Exceptiones Peremptorias FACTI, & Exceptiones Peremptorias JURIS. *Rosb. d. l. 41.* Exceptiones Peremptoriae Facti sunt, quae de facto perimunt intentionem actoris, quando scilicet actori de jure nulla competit actio, sed tantum agit de facto, ut quod reus neque naturaliter, neque civiliter ei obligatus est, seu est quidem naturaliter, non vero civiliter obligatus. *Term. c. 27. Rosb. ar. 35.* Opponi autem haec Exceptiones bifariam possunt, in vim s. Dilatoriae, & in vim peremptoriae: Quando in vim Dilatoriae opponuntur, tunc ante litem contestatam opponendae, & in continenti probandae sunt, ad hoc ut litem ingressum impediunt *c. 1. de liti contestat. in 6.* cum vero in vim peremptoriae &c. opponuntur, opponi & probari debent post litem contestatam *gl. & Dd in cap. exceptionem x. de except. & not. in l. fin. C. eod.* Et hujus naturae exceptiones sunt Exceptio Rei iudicatae, transactionis, praescriptionis, jurisjurandi & plures ejusmodi exceptiones, quae litem ingressum impediunt. enumerat *Socin. in c. unic. de liti contestat. n. 49.* Eoque etiam privilegiatae vocantur *Cbil. König. c. 44. §. 1. vers. Dieser verfürlichen Oldend. in Encbirid. except. de Except. jurisjur. vide alias Emer. à Rosb. prax. Civil. tit. 41. Carpzov. p. 1. c. 13. d. 15. Wesenb. w. D. eod. n. 7. Zang. p. 3. c. 17. num. 10. de Exception.*
Exce

Exceptiones peremptoriae juris dicuntur, quibus eliduntur actiones illorum, quibus competunt quidem actiones de jure, sed non cum effectu executionis, Et hæ Exceptiones post litis contestationem opponendæ, non enim impediunt litis ingressum *c. i. de litis cont. in 6.* & durat usq; ad sententiam, non verò post sententiam *l. peremptorias C. sent. resind. non posse.* exceptis tamen quibusdam casibus ut 1. Si sententia contra minorem sit lata *l. minor 25. omnis D. de minor.* 2. Si contra militem armatae militiæ sententia lata *l. i. C. de juris & facti ignor.* 3. in Exceptione de nullitate processus & cæteris quæ judicium retro nullum reddunt *V. ant. tr. de nullitate process. sic quib. mod. sent. ult. defen. posit. n. 58.* & ibi plures limitationes vide *Rosb. tit. 43. gl. in l. i. Verb. uti & ibi Dd. C. de jur. & facti ignor.*

Hujus autem generis nimirum Peremptoriarum juris exceptiones multæ sunt, ut exceptio quod metus causa, de dolo, erroris, non numerata pecunia, de nudo pacto, de jurejurando, it. de rejudicata *tt. Inst. de Except.* Sunt quoque Exceptiones Anomalæ quæ non sequuntur naturam Peremptoriarum, nec dilatoriarum, sed singulari quodam jure, teste *Emeric. à Rosbach. tit. 44.* tam ante, quam post litis contestationem opponi possunt, ut est exceptio divisionis seu Epistolæ D. Adriani. Exceptio falsi procuratoris, *C. in nostra, sub fin. 4. x. de procurat.* excommunicationis, inepti libelli, & quæcunque ostendit judicium esse nullius momenti, it. Exceptio ordinis, seu excusationis, quæ competit fidejussori contra creditorem *autb presente & ib. Dd. C. de fidejussor. autb hoc si debitor. C. de pignor & hypoth. vid. Gaill. lib. 2. obs. 27. Myos. cent. 2. obs. 15. Schneckw. in §. si plures n. 2. & seq. Inst. de fidejuss.*

QUÆSTIO VI

*Monetam falsam cudens, quâ pena
afficiatur?*

B 2

Maximè

Maximè cum necessarius sit monetæ usus, nec Respu-
blica commodè sine eo constitui possit, opus nummo sit ad
quotidiana commercia & omnes vitæ usus *Plato s. de leg.* Et
hanc potissimum ob causam inventus, ut locorum distantia,
temporum dissimilitudini, rerum quantitati, hominum in-
digentia succurrat. *Aristot. Lib. Polit. c. 6* merito LLatores
summam putarunt rei nummarie curam habendam esse,
placuitque ut jus monetæ proprium esset principis *l. 2. C. de
fals. monet.* Sicque inter regalia refert, *Carol. V. in Constit. sua an.
24. edita s. Dergleichen hat / & ab eodem Imperat. ann. 51. pro-
mulgata s. So haben wir auch / quibus locis jus monetæ di-
ferte appellatur regale, quod etiam fit in Constit. Maximil. II.
ann. 70. edita. s. Also denn auch / ubi simpliciter regale, & Casa-
reum etiam regale appellatur.* Cum igitur tantum & tam
augustum hoc sit regale, ut inter majora referatur teste *Zaf. de
Feud p. 5. n. 14. Bod. de Repub. lib. 1. c. 10. Sixt. tr. de Regal. c. 2. num. 28.*
etiam crimen læsæ Majestatis committere dicitur is, qui fal-
sam monetam cudit: Quæri itaq; hic solet, quanam pœnâ
affici debeat falsæ monetæ excussor? Et olim quidem *l. Cornel.
de falsis* puniebatur *l. qui falsam. D. ad l. Cornel. de falsis* distingve-
batur tamen inter liberum & servum, ita ut pœna hujus legis
fuerit libero bonorum confiscatio & deportatio; in servo
verò ultimum supplicium. *l. s. ult. D. ad l. Cornel. de falsis.* & hæc
pœnâ multatum fuisse Diogenem Cynicum, credimus *Diog.
Laert.* ubi; cum patre argentario monetam adultera-
verat. Hodie verò ex *Imp. Constant.* Sanctionibus indiffe-
renter est pœna ultimi supplicii, igne enim cremari debent
l. 2. C. de fals. monet. Jul. Clar. in s. falsum n. 46. Et hoc quoque
tam de jure communi, quam Saxonico observatur *Petr. Theod.
post alios in Colleg. Crim. disput. 8. tb. 6. lit. a. vers. quemadmodum*
ubi ita in *Dicasterio Jenensi* Mense Novembr. Anno 1617. re-
sponsum fuisse tradit. *Daniel Moll. libr. 2. Semestr. c. 25. n. 2. ex-
tat sentent. post Landt. fol. 533. sub tit. Von falscher Münze.*
Etiam si valor earum ultra 20 florenos sese non extendat, ne-
que obstante ætate minorenni, quod scilic. novendecim ac
vigin-

x
ca

cujus sententiā fuit appellatum fuerit Episcopus, & appellatione ad Archiepiscopū interposita, statim Archiepiscopo ēvita decedente, in istius locum succedat, & Archiepiscopus inde fiat, an de eadem causā in secundā instantiā judicare possit? Et licet de jure stricto negari nequeat, eum posse de appellationis causā cognoscere, si voluerit; omnino tamen melius fecerit, & æquitas ipsa suadet, quam semper in jure observare debemus ut Dd. communiter docent, ne in suspicionis causam incideret, si ipsam causam alteri delegaverit *arg. l. prætor D. de jurisd.* quis enim ei non immerito suspectus dicitur, contra quem judicavit? *l. fin. §. 1. C. de assessor.* non enim est verisimile, quod suam sententiam, quamvis in melius, velit permutare, nimirum cum erubescenda causa variatio sit ut in *l. fin. §. ultim. C. de mod. matr. que à jud. inflig.* poterit igitur merito quasi suspectus refutari *arg. l. apertiss. C. de Judic. l. si pariter D. deliber. caus.* Accedit & hæc juris regula, quod qui semel officio suo fundus est, sive benè sive malè judicaverit, non potest iterato eandem causam cognoscere *arg. l. judex ff. D. de re judicata.* Insuper salubritas legis constitutæ ad id spectare videtur, ut post sententiam ab eo qui de appellatione cognoscit, recursus fieri non possit ad judicem à quo fuerit provocatum *l. eos qui b. C. de appell.*

QUÆSTIO VIII.

*Virum fructus ultimi anni, quo feudum
morte Vasalli Domino apertum est, ad
dominum pertineant, an verò ad
heredes defuncti?*

Fructus bonorum dupliciter à JCtis considerantur: aut enim agunt de fructibus bonorum allodialium aut de fructibus bonorum feudaliū: Et cum supra quæst. z. de prioribus nimirum allodialibus quædam posuerimus, descendere quo-

quoque lubet in alteram partem hujus divisionis nimirum in considerationem fructuum bonorum feudaliū.

Quod itaque ad bona feudalia attinet, ad quem videlicet fructus ultimi anni, quo feudum morte Vasalli Domino apertum est, pertineant ad Dominum vel ad heredes defuncti? Respondetur fructus à solo separati vel percepti ad heredes defuncti pertinere, quippe cum non amplius feudaliū, sed allodialium bonorum jure censeantur *Hartm. Pift. p. 1. q. 24 n. 36. Rosentb in sua Synopsfeud. c. 10. conclus. 42. n. 34. & seqq.* Aliter autem sese res habet de fructibus pendentibus, vel nondum perceptis, tunc enim merito juxta text. in *c. 1. §. his consequenter hic finitur lex.* sentiendum, ubi dilucide de fructibus feudaliibus generaliter his verbis disponitur: *Hic consequenter, inquit textus, dicitur quod si vasallus decedat, sine herede masculo, & contingat feudum ad dominum reverti, sic distinguitur: quod si ante Martium, omnes fructus illius anni ex feudo provenientes ad Dominum perveniunt: Si verò post Calendas Martii usq; ad Augustum, omnes fructus, qui interim percipiuntur ad heredes Vasalli pertineant, si verò post Augustum omnes fructus anni percipiet Dominus.* Quidam tamen dicunt, quocumq; tempore anni decedat, omnes pendentes fructus ad Dominum pertinere. Et hunc text. tam de naturalibus, quam industrialibus exaudiendum esse rectè dicit *Matth. de Afflict. n. 21.* Et hanc opinionem tuentur *Ifern. Alvarot. Propos. & alii communiter in d. §. his consequenter Bart. Soc. & Dd in l. Divortio Sonsbeck in tract. feud. p. 10. in fin.* Et secundum hanc sententiam à Jctis olim sapius responsum esse testis est *Hartm. Pistor. lib. 1. q. 24. n. 55.* In fructibus autem civilibus ejusmodi sunt pensiones, tempus cessionis spectandum est, ita ut si cesserint tempore mortis Vasalli pertineant ad ipsius hæredes, si non cesserint, pertineant ad eum, cui feudum defertur *Rosentb. c. 10. conclus. 17. Herm. Vult. lib. 1. Feud. c. 11. n. 111.* Secus autem si Vasallus ob delictum aliquod feudo privetur, tunc enim nulla ratio temporis in fructibus habetur sed omnes feudi fructus eo tempore nondum percepti, à die delicti commissi ad dominum vel ad agnatos pertinent. *Zasp. 10. n. 78. Vult. lib. 1. feud. c. 11. §. 112. Bald.*

c. 1. in fin. Hartm. Pifor. p. 1. q. 24. n. 53. Jura verò Saxonico in fructibus, qui cultura & latrone ex terra procreari solent, percipiendis hoc peculiariter statutum est, ut in his saltem habeatur ratio culturae, & utrum ager satus & rastris subactus sit, quemadmodum habetur in text. lib. 2. LandR. art. 58. ibi des Mannes Gaard die er mit seinem Pfluge würet; die ist vordienet / als die Ege darüber gehet / und des Gärten als der geradet / geset und geharet. *Vid. Schulz. in Synops. Instit. de Rev. division. Du. Carpz. in J. P. F. R. S. part. 3. c. 32. def. 1. 2. 5. 6. 7. 10. & 11.*

QUÆSTIO IX.

*An fœmina à successione feudi semel
exclusa perpetuò exclusa cen-
seatur?*

Apertissimi Juris est, quod licet filix ut masculi patribus succedant in bonis allodialibus, à successione feudi tamen removeantur *c. 1. §. hoc autem 3. de his qui feud. dar. poss. c. 1. de nat. success. feud. Wesenb. c. 6. n. 22.* ratio quia feuda regulariter ob servitia militaria concedi solent, ad quæ fœminæ idoneæ non sunt, & plures rationes vide apud FF. In feudis quoque appellatione heredum intelliguntur heredes feudales qui mares sunt non fœminæ *Mynf. c. 5. obs. 72. n. 6.*

An autem idem dicendum sit, feudo alicui concessio, pro se & heredibus quibuscunque, vel quibus dederit, & cum fœminæ à successione feudi regulariter ex pacto investituræ, masculis extantibus arcentur, Utrum fœmina semel exclusa, morte masculi perpetuo exclusa censeatur? Et licet dubium oriatur nonnullis cum affirmativa sententia recepta sit, testante *Gail lib. 2. obs. 148. n. 1.* non desunt tamen, qui adductis tam firmis rationibus negativam tuentur, quorum sententia subscribendum esse statuimus; Et quidem ob rationes sequentes: quia nemo suo jure privandus, nisi hoc ille expressè

expressè cautum sit § cum igitur auct. de non elig. nusquam au-
tem dispositum reperitur, foeminam quæ ex pacto ad succes-
sionem feudi vocata & propter masculum exclusa fuit, suc-
cessionis jure privari, ita ut mortuo masculino adhuc exclusa
censeatur. teste Hartm. Pistor. lib. 2. q. 6 n. 12. 2. Probatum per
text. in c. 1. de eo qui sibi vel hered. ubi generaliter dicitur: lo-
cum non patere foeminae in feudi successione DONEC ma-
sculus superstes ex eo, qui primus in hoc feudo fuerit inve-
stitus. Masculo igitur sublato primum vocatur & admit-
titur foemina Heig p. 1. q. 26. Et hanc sententiam tuerentur Jac.
de Artiz tit. de Success. Feud. Lorio. tit. de his qui feud. dar. poss. §
quia vers. sed dubium Mynscent 5. obs. 74 Son: bec p. 9. n. 130. Hartm.
Pistor. lib. 2. quest. 6 n. 5 & seq. Matth. Wesenb. de Feud. c. 6. n. 23.
& plures Vd. auctoritates allegatas vide apud Hartman. Pistor.
d. 1. & Heig p. 1. q. 26. num. 9.

QUÆSTIO X.

Creditor non implorato Judicis auxilio bo-
na debitoris sui proprio ausu occupans,
an jus crediti Tur. Sax. amit-
tal?

De Jure Civili nullum est dubium, quin Creditor rem
debitoris propria autoritate occupans jus debiti perdat ex
Constit. Divi Mar. in l. extat. 13. D. quod metus causa & ex dispo-
sitione l. si quis in tantam 7. C. unde vi. nemo enim in propria
causa jus sibi dicere debet l. unica C. ne quis in sua caus. l. 1. §. 1. D.
quod legat. furtum alias committit, Hænon. d. sp. 18. th. 12.

Utrum autem hæc dispositio juris civilis quoque in foro
Saxon. observari soleat quæstionis est? Negamus, hunc enim
in locum succedit die Wetze und die Bisse Schneid. ad §. qui am-
men §. Inst. de vi bonor. raptor. & actionem retinet pro recupere-
randis

C

randis talibus bonis & debitis LandR. lib. 3. art. 43. & 47. gloss. in
Weichbild. art. 29. vers. Dard ob er wohl nach Käyfl. rechten nicht
dargu f. z. gen. mag / so f. arer doch in Sächf. R. chf. so er die Buss
giebt wohl dargu kommen. Arbitrariè tamen punitur, ac cer-
te potest esse violentia tanta, ut invalor relegatione etiam
puniatur, per ea quæ tradit Modest. Pistor. p. 3. q. 104. alias ejusmo-
di invalor vel adversario rei in vala possessionem restituere,
tam diu, donec judicialiter cognoscatur de causa, vel illam
relinquere in manus judicis, & expectare executionem in bona
condemnati, fiendam, sive per ipsum Magistratum, sive per
ejus officiales, & ulterius, pro illa inconsultà & temerariâ in-
vafione possessionis alienæ, emendam 30. videlicet solidorum,
sicut pro alia qualibet injuriâ, parti, & in super multam
Judici præstare cogitur. text. est LandR. lib. 3. art. 43. in illis
verbis Er muß mit Bette und Buss wiedergeben juncta gl. 1. n.
4. vers. dieser Gewalt ist swerterley &c. Et hanc opinionem tu-
entur Bened. Reimb. p. 4. diff. 11. Fasch. diff. 60. num. 4. Schneid. ad d. 5.
8. Inst. de vi bonor. raptor. Zob. p. 4. diff. 15. n. 1. Modest. Pistor. d. loc.
Matth Coler. de process. execut. in præfat. num. 14. Carpzov. p. 4. c. 35.
d. 11. & 12.

QUESTIO XI.

An verba Beyden wahren wort der ewigen warheit vim juramenti habeant?

Varias & multiplices juramentorum formulas apud
Gentes in usu fuisse recenset, Rauchb. p. 2. q. 2. Varias quoque
jurandi formulas approbatas esse, in jure nostro Civili no-
rum est ex l. rem non novã 14. C. de jud. ubi per sacras Scripturas
jurare licet, item per caput suum vel filiorum suorum aut
per salutem suam l. 3. §. fin. l. 4. §. 5. D. de jurejur. qui enim per sa-
lutem

litem suam jurat, per DEUM jurare videtur l. 33. D. de jur.
rejur.

Consimiles formulas in Jure Pontificio pro licitis haberi videre est. quotiens 5. §. porro. de purgat. canon. c. quoties. l. 9. 7. ubi per Deum Omnipotentem & sancta Dei quatuor Evangelia, item per Salutem Dominorum Republicam gubernantium seu Principis jurare licet.

In S. Roman. Imperii Sanctionibus in juramentis hæc formula legitur, Ich schwere zu Gott und auff sein heilig Evangelium/ Ord. Cam. p. 1. à cap. 57. usq. ad c. 85. Asserere per fidem suam eandem quoque vim habet cum juramento vero Schurff. Conf. 37. num. 11. 20. 21. & Conf. 3. num. 19. cent. 3. quod etiam de notissima consuetudine re. eprum esse, & in practica observari testatur Mynf. obs. 17. cent. 1. idque vel maximè verum est de personis Illustribus seu in dignitate constitutis, prout sunt Principes. Bey manen Fürstlichen Ehren und Würden &c. Inter has formulas hodie quoque hæc formula jurandi in cautionibus & obligationibus usitata reperitur. Bey dem wahren Wort der ewigen Wahrheit. Valdè autem dubitatur inter Jctos, utrum hæc verba vim juramenti habent. Volunt quidam hæc verba non juramentum, nec fideiprestationem, ut vocant, sed simplicem promissionem inducere, quod & Jctis Saxon. in conventu Misnico anno 71 placuit. Verum negari nequit quod per hæc verba Bey den wahren Wort der ewigen Wahrheit, nihil aliud quam Christus intelligatur; Verbum enim illud & æterna veritas est ipse Christus, igitur obligans se hac loquendi formula nomæn Dei invocat & ejusmodi promissio pro corporali juramento habetur Consult. Sax. tom. 1. part. 1. §. 31. n. 2. ibi Wo nicht gesetzt wird / Bey den wahren Wort der ewigen Wahrheit / denn solches ein wahrer Eyd ist. Berl. p. 2. Conclus. 21. num. 43. Et eleganter Job. Zanger, ubi ita à Wittenberg. pronunciatum testatur, tr. de Exception. p. 3. c. 11. num. 193. Et perinde est sive hæc formula à mare sive à foemina usurpetur Berl. d. Conclus. 21. n. 43. Et hæc formula tam à

theologis, Luthero in enarrat. 2. præcept. tom. latin. Wittenberg. Chemnitio, in part. 2. loc. comm. c. de Lege DEI in 2. præc. in quæst. 2. 1. num. 43. de juramentis: quàm ab optim. & magni nominis JCtis approbata atque recepta est. Sic Andr. Rauchb. p. 2. q. 2. num. 57. Zan2. p. 3. de Except. c. 11. num. 103. Wenn das Weib durch einen Handschlag dem Richter angelobet / und zusaget demselben nachzukommen / als wahr ihr Güt helfe / oder bey dem Wort der ewigen Wahrheit Muth. Col. p. 1. de process. execut. c. 10. num. 286. add. Finkelthaus observ. 116.

QUÆSTIO XII

An Pater mortua uxore filii impuberi &
ejus tutori certam pecunie summam
pro Gerada offerre eamq. emere
possit?

Expediti juris est, mulierem Geradam per testamentum in præjudicium proximæ cognatæ sine ejus consensu alienare vel aliter de ea disponere non posse *Constit. Elector. 14. p. 2. §. ibi Dan. Moll. num. 1. Carpov. p. 2. c. 14. d. 1. gl. Reichb. art. 23. gl. SchönD. c. 57. §. Ihr solt auch wissen. Zob. p. 2. diff. 9. neque per aliam ultimam voluntatem alienari potest. diff. Constit. 14. LandN. lib. 1. art. 52. §. Siebt man iemand ichts zu unrecht sub fin. Rauchb. p. 1. q. 32. num. 32. Wesenbec. de mort. causi donat. num. 5. Schneid. Inst. de donat. num. 19. qui testatur hæc ita quotidie practicari ibi daß die Frau ohne ihrer nächsten Mithme oder Nissiel bewilligung die Gerade auff den Todfall nicht übergeben mag. Carpov. p. 2. c. 14. d. 1. Rationem addit Berlich. p. 2. Conclus. 16. num. 12. dicens, hæc ideo fieri, quia Gerada ex provisione & dispositione Juris Saxon. subjacet restitutioni & semper post mortem unius atque alterius mulieris proximæ cognatæ debet restitui & deferri. Jam non incommode quæritur? Si uxor mo-
ria-*

riatur, pater verò filia impuberi & ejus tutori certam pecunia summam pro Gerada offerre eamque emere velit, an possit? Et licet non desint qui negativam tuentur, affirmativam tamen defendere conamur, moti his potissimum fundamentis.

1. Quia licet illæ res quæ restitutioni subjectæ sint, in ultimis voluntatibus non possint alienari, bene tamen possunt per donationem, contractum aliumque modum inter vivos in alium transferri *auth. res quæ C. comm. de leg. Jason. in l. filiusfam. 114. §. Dicit 14. D. de legat. 1. num. 68. Andreas Tirac. de re tract. conven. §. 1. gl. 7. num. 11. ibi, verum ne decipiari lector. Berl. p. 2. Conclus. 16. num. 12. Hartm. Pistor. lib. 1. q. 31. num. 13.*

2. Quia res quæ servando servari nequeunt (excipiuntur enim res preciosæ quæ immobilibus æquiparantur, nec à tutore, vel curatore sine decreto judicis aliisque solennitatibus regulariter distrahi possunt, ne ex eorumdem distractione damno afficiantur pupilli vel minores *Rauchb. p. 1. q. 26. num. 34. & 35. c. tua nuper. 8. & ibi gl. in Verb. Vendere de his quæ sunt à Prelatis gl. in verb. alienare Matth. Col. p. 2. dicit. 286. num. 48. Jacob. Schult. observ. 18. num. 8. & seqq. Carpov. Jurisprud. for. p. 2. c. 14. d. 69. Schneid. ad §. fin. num. 23. Inst. de auth. tutor.) facile à tutore alienari possunt *l. tutor. 7. §. 1. D. de admit. tut. l. & sine 4. fin. C. quand. decret. op. non est. l. lex que 22. §. fin. C. de adm. tutor. l. tutores. 24. C. eod. Schneid. ad d. §. fin. num. 23. Inst. de auth. tutor.* Atqui Gerada res plerumque sunt ejusmodi ut servando servari non possint: *Consult. Saxon. tom. 1. Rubr. resolut. aliquot quest. in §. 9. 118. num. 6. ibi Sintemahl die Stücke so zur Gerade gehören mehrer theils also beschaffen, ut servando servari non possint, ipso quoque usu in dies atterantur atque consumantur.* Hoc quoque casu consensus proximæ cognatæ ad venditionem Geradæ non requiritur *Goldb. de Gerad. c. 7. membr. 1. num. 35.* quia Gerada in præjudicium proximæ cognatæ donari valet *Const. Elect. 14. p. 2. vers. aber durch die übergabe unter den Lebendigen. Carpov. p. 2. Const. 14. d. 69. in §. 1.* Et hanc opinionem approbare videntur *Schneid. dicit. loc.**

Matth Wefenbec p. 2. Con. 29. num. 3. Moller. 2. Semest. 6. Andreas Goldb. de Gernd. c. 7. memb. 1. num. 33. & c. 9. num. 102. Finckelthaus observat. 48. ubi vide responsa Lipsensium: & alios quos supra allegati.

QUÆSTIO XIII.

Virum ad reassumptionem processus
speciale requiratur manda-
tum?

Sententiam latam pro mortuo non valere satis apparet ex l. in sententiis 59 §. ult. D. de re jud. & ibi Dd. Bart. in l. de quâ re. 74. §. cum absentem D. de judic. sed heres in lite succedere potest & debet l. si cum hominem D. de fidejuf. ubi instantia dicitur in heredes transferri vid. Paul. in d. l. de quâ re 74. de novo autem citatio est facienda in heredes gloss in l. in sententiis ad §. si quis ex edicto D. de re jud. Ad processum autem continuandum non admittuntur priusquam illum legitimè reassumpserint; hodiè praxi receptum esse testis est Berlp 1. conclus. 27. num. 3. Gail lib. 1. observ. 109. & novissimè approbat hoc Elect. noster Clement. Johann. Georgl in Nov. Ordin. c. von reassumption des process. 17. ubi dilucidè ita disponit. Dasi jurvorsomung allerhand zweiffelhafftigen disputats nach absterben eines oder des andern Parts desselben Erben den Proceß außschicklich reassumiren / auch entweder selbst ad videndum reassumi citation außwürcken / oder der Gegentheil die Erben ad reassumendum citiren / und über diesen passu expressè ob der Proceß zur genüge reassumiren oder nicht / erkennen lassen sollen. Aelter tamen dicendum si hereditas multo alieno aere sit gravata, & heres eam adire nolit; tunc procurator meritò processum continuare tenetur Berlich. conclus. 27. num. 15. Si verò adire velit hereditatem, tunc requiritur ab ipso ut reassumat, ut supra dictum, processum, si non ipse, tamen per procuratorem; cum jam per

per procuratorem reassumere velit, quaritur; utrum ad reassumptionem processus requiratur speciale mandatum? arridet nobis affirmativa sententia; nempe procuratorem à defuncto vel etiam ejus heredibus constitutum in judicio comparere non posse, & nomine heredum litem reassumere, nisi in specie mandatum ad hoc acceperit.

1. Quia mutata persona per mortem defuncti, lis in causa valde est mutata, ut colligitur ex *l. 12. 19. & 22. D. de except. rei jud.* Inspiciendum enim est, an idem corpus sit, an quantitas eadem & idem jus, & an eadem causa petendi, & eadem conditio personarum, quæ nisi omnia concurrunt, alia res est, personarum enim mutatio aliam atque aliam rem facit. Cum igitur mutatione personarum alia res, seu nova quasi causa sit, novum quoque requiritur mandatum *Wesembec. p. 7. Consl. 331. num. 119. 144.* & ita sæpe pronunciatum fuisse attestatur *Gail. 1. obs. 109. n. VI. Mynsinger. Cent. 1. Obserr. 85. Berk. p. 1. Conclus. 27. num. 21.* qui responsa Jenensium & Lipsensium ibi recenser.

2. Omne mandatum est stricti juris, nec ad personas vel causas, in eo diserte non expressas, extendi debet *c. cum olim. 32. in fin. ibi. cum procurator ad illa. x. de officio & potestat. jud. deleg. Bart. in l. 2. C. si certum petatur. in verb. ut possis petere, mandatis tibi ab eo actionibus, consequeris.*

QUÆSTIO XIV.

*Utrum mulier jure Saxonico absque
curatore mortis causa donare
possit?*

Differentia quoque hic est inter jus civile, quo permittitur uxori bona sua etiam immobilia donare atque alienare sine præsentia seu consensu mariti. text. est in *l. velles C. de revoc. donat.* & inter Jus Saxon. quo disponitur uxori absque mariti tanquam legitimi curatoris consensu neque mobilia neque;

neque immobilia donare, vendere, vel alienare licere, text. est
in *lib. 1. LandR. art. 31. § 45. lib. 3. art. 45.* fructus enim illatae
dotis ad maritum pertinere debere aequitas suggerit: quia
ipse onera matrimonii subit, aequum est eum etiam fructus
percipere inquit *Ulpian l. 7. in pr. D. de jur. dot. vide §. l. 10. §. 3.*
lult. §. 2. C. eod. l. un. §. 9. C. de rei uxor. act. Et hoc adeo verum est
ut mulier non possit aliquid donare de bonis suis sive mobi-
libus, sive immobilibus etiam marito *d. art. 31. vers. Darümb/*
itil tain Wüß mag ihren Manne eine Gabe geben an ihren eigenen
oder fahrenden Habe! daß sie es ihren rechten Erben einstrecket
nach ihrem Tode: mobilia tamen *teste v. lero decif. 12. num.*
13. sunt ea quae connumerantur *zu der Gerade & mortua mu-*
liere debentur ejus cognatae, per ea quae habentur *lib. 3. art. 76.*
neque marito neque alii in praedictum cognatae mortis cau-
sa donari possunt, & ita quotidie praticari attestatur *Schn.*
Inst. de donat. §. 18. Secus tamen de aliis mobilibus dicendum,
dummodo talis donatio confirmetur morte donatricis
arg. l. cum hic status D. de donationib. inter virum & uxorem.
Hinc quaeri solet utrum mulier Jur. Saxon. absque curatore
mortis causa donare possit? nos affirmativam sequimur
sententiam. 1. Quia haec sententia in foro Saxon. approba-
ta est, jura enim Saxonica quae de donationibus, venditioni-
bus & dotalitii reanunciationibus solummodo loquuntur,
partim consuetudine earum, in quibus Jus Saxon. viget, regi-
onem, partim Nov. Elect. Constit. jam ante ad quoscunq;
contractus vel negotia, quae vel in judicio vel extra judicium
geruntur extensa esse, asserit *Rauchb. p. 1. q. 32. num. 4. Const. Ele-*
ctor p. 2. Const. 15. Wann wir dann solches auß erheblichen Beden-
ken und Ursachen noch weiter zuerstrecken nothwendig erachten
Carpzov. p. 2. Const. 15. d. 10. Schultz. Inst. de donat. lit. a. Moll. Const.
Elect. p. 2. c. 15. Schn. Inst. de donat. num. 18 & 19. e. Quia mor-
tis causa donationes ad exemplum legatorum redactae sunt
§. 1. Inst. de donat. l. 2. D. de pub. in rem act. l. 3. §. sed & mortis 17. D.
de bon. libert. l. Marcell 15. l. tam is. 25. D. de mort. caus. donat. vid.
l. sm. C. eod. quicquid autem in legatis juris est, id in mortis
causa

causa donationibus erit accipiendum l. illud. 37. D. de mortis
caus. don. Rauchb. q. 32. num. 6. Vid. Schneid. hic Inst. de donat. in
quib. Conven. & diff. legat. & donat. num. 24. 3. Quia in statutis
testamentorum, legatorum, & ultimarum voluntatum ap-
pellatio, prout in Elector. Const. testamenta & ultima vo-
luntates mulierum sine curatorum autoritate expresse ap-
probantur. Cons. Aug. p. 2. c. 15. & ibi Moll. donationes etiam
mortis causa complectatur si se ratio statuti illi conveniat,
concludunt Dd. comen. Jason. num. 8. Ripa. num. 14. Alex. num.
17. in la. D. de leg. 1. Alciat. in lib. 2. d. V. S. fol. 114. vers. lex ait mariti.
Carpz. ad d. Const. 15. p. 2. defn. 10. num. 12. & seqq. Rauchb. p. 1. q. 31.
num. 37. apud quem plures rationes videri possunt, qui quo-
que asserit secundum hanc sententiam Wittebergenses Juri
Anno 85. Mense April. pronunciasse. Et Moll. dicta Const.
refert in Scab. Lipsens. suo tempore Constitutionem Electro-
ralem ita intellectam esse, ut mortis causa donare non minus
ac testamenta etiam absque curatoribus facere permillum
esse censeretur.

QUÆSTIO XV.

*An uxor Marito mobilia quæ ei ex iuris
Saxon. dispositione debentur, per te-
stamentum auferre
possit?*

Jure Civili cautum esse scimus, quod iis quibus aliqua
portio bonorum debetur, per testamentum vel aliam ulti-
mam voluntatem auferri nequeat, ideoque etiam Jura læsæ
remedia ad revocandas ejusmodi alienationes suppeditant,
sicuti videmus filios habere querelam inofficiosæ donatio-
nis vel dotis. c. C. de inoff. don. & c. B. de inoff. dotibus. parentibus
D quo-

quoque l. si filius C. de inoff. don. imò fratri contra testamentum
fratrum querelam instituere conuenit l. fratres C. de inoff.
testam. Hac ratione quoque portio illa quæ superstiti conju-
gi ex H. disposita debetur per testamentum auferri nequit.
Nov. 22. c. si autem in dotem 33. c. Raynutius 16. x. de testament. Et
hoc quoque iure Sax. obtinuit, quod maritus superstes omnia
mobilia uxoris defunctæ lucratur LandN. lib. 1. art. 31. lib. 3. art.
76. Conf. Elect. 7. p. 3. vers. Wo es sich zutrüge / ibi, weil dem Man-
ne nach Sächsf. Rechten die Fährnüss gebühret Col. p. 2. decis. 221. n.
3. & decis. 236. num. 3. Heig. p. 2. q. 15. num. 2. Wesenb. in c. D. unde vir
& uxor. num. 3. itaque hæc mobilia per uxoris testamentum
adimi non posse sancitum est in Conf. Elect. 7. p. 3. ibi Wie denn
auch dem Witbe nicht nachgelassen wird daß jenige / was den libe-
lebenden Ehemanne auf ihren Gütern zustehet durch ein Testa-
ment oder andern letzten Willen zuvermindern / & hæc portio ex
beneficio legis, minimè verò ex hominis provisione debetur,
quodcunque igitur ex lege datum est lucrum privatus auffer-
re haut potest Nov. 22. c. 33. in fin. videatur Berl. p. 3. Conclus. 9. n. 3.
& 4. qui plures rationes affert. Carpz. ad d. Conf. 7. p. 3. d. 3. Andr.
Gail. lib. 2. obs. 36. num. 17. Matth. Coler. p. 1. Decis. 54. num. 27. nec
vice versa maritus id, quod ipso defuncto ex bonis ejus Uxo-
ri superstiti debetur, puta tertiam vel quartam partem ju-
xta constit. 20. p. 3. vel Geradam aut donationem propter nu-
ptias, vel dotalitium per testamentum aut aliam ultimam vo-
luntatem aufferre valet d. Conf. 7. p. 3. vers. Daß der Man nicht
Zhr nach seinem absterben vermöge einer Willkühr oder wohlher
gebrachten Gewonheit auf des Mannes Gütern gebühret gar o-
der zum Theil entwendet, quod si verò maritus vel uxor, juri
pro se per statutum vel consuetudinem introducto, vel in pa-
cto dotali, vel testamento reciproco sponte renunciatis vo-
luntati conjugis testantis consentiat, tunc huic constitutioni
locum non esse, asserit Zobel: qui in practica ita se obseruari vi-
disse affirmat ad art. 24. LandN. lib. 1. in add. magn. n. 4. Moller. ad
Conf. 7. p. 3. num. 1.

QVE.

An sumptus in liberorum nuptias
erogati debeant conferri?

Cum sumptus in liberorum nuptias erogati sint bona profectitia, videtur dicendum quod sic arg. l. 17. C. de collat. bonor. & Dd. Comm. concludentes, quod bona profectitia regulariter in collationem veniant ac conferri debeant. Sciendum tamen exceptiones quasdam ab hac regula esse. Excipiuntur enim 1. regulariter impensæ studiorum l. 29. l. 50. D. famil. ercif. 2. Expensæ nuptiarum, nam & ea tanquam consumptæ & non extantes non conferuntur Bald. aut. ex testamento num. 5. C. de collat. bonor. 2. præsumitur hoc casu in patre donatio Bart. in l. 15. qui s. ita qui duas D. de munen. & bonor. Land. R. lib. 1. art. 12. Et hinc sumptus ad honorem & estimationem patris potius pertinent Finckelbau. Obs. 66. num. 4. 3. ad onus & officium patris spectat, liberos honeste elocare & nuptui tradere, quod sine sumptibus & expensis expeditum dari nequit. Vital. de collat. q. 22. Wesenbec. in D. de Collat. doti num. 2. Hinc sequitur, quod sorores in vita patris non elocant post mortem ejus non possint à coheredibus tantum idem pro elocatione vel impensis nuptialibus petere gl. dist. art. lit. C. Alex. Consil. 57. vol. 5. Schn. §. quedam n. 46. Inst. de ad. König. in process. c. 12. num. 6. Caler. decis. 62. n. 30. apud quem & plures exceptiones à supra dict. reg. vide licet. Finckelbau. Obs. 66. n. 6. Et hæc quæ de patre dicta sunt, locum quoque obtinent in matre, cum hoc in casu inter matrem & patrem probabilis diverſitatis ratio dari nequeat Hart. Biff. p. 1. q. 19. num. 3. Benk. decis. 5. n. 2. in fin. Limitationem tamen prædicta. admittunt nimirum nisi patet aliud de hisce expensis nuptialibus dispensatæ, puta in testamento, ut ex communi patrimonio, & reliqui liberi hæc petere debeant. arg. l. Et qui in q. 3. l. 17. D. de mun. & bonor. Schmid. de §. quedam ac. n. 46. vel alias, ut quædam fieri solet,

folet, hocce sumptus pater diligenter consignaverit, seu loco dotis aestimavit, tunc enim pater aequalitatem inter liberos servare voluisse praesumitur. l. r. in pr. D. de collat. l. 17. C. eod. König. in process. c. 133. Tusch pract. Conclus. lit. A. Concl. 70. n. 4. & lit. S. concl. 69. n. 20. Finckelthaus obs. 66.

QVAESTIO XVII.

*Leuteratio an & quatenus jure Saxonico
utriq; partitam ei qui eam interposuit,
quam qui non interposuit commu-
nis sit?*

Leuterationes Consuetudine seu usu potius quam jure Civili introductas esse rectissime docent Zobel. p. 1. diff. 40. n. 1. & diff. 41. num. 1. Schneid. §. eumre num. 35. Inst. de ad. Col. decif. 138. p. 1. num. 3. Daniel Moller. ad Const. Elect. 19. p. 1. num. 2. Carpzov. l. F. R. S. p. 1. Const. 19. d. 1. & lib. 3. tit. 11. Respons. 102. Qui autem hoc beneficio Leuterationis uti volunt, ea quae à Clem. Elect. Saxon. in Const. 19. p. 1. & Ordin. process. jur. tit. 35. praescripta & sancita sunt, probe observare debent, secus si fiat, perditum est beneficium Leuterationis. Hinc Leuteratio sicut appellatio intra decendium necessario est interponenda d. Ord. jud. t. 35. in pr. Zobel. p. 1. diff. 41. num. 4. König. in process. c. 104. num. 4. Daniel Moller. ad Const. 19. num. 1. num. 6. & 24. Carpzov. J. F. R. Sp. 1. Const. 19. def. 13. & currit hoc tempus decendii à momento ipsius horae in quo sententia fuit publicata & finitur die decimo eodem horae illius momento, ita ut si hora sequenti leuteratio interponatur, decendium nequaquam satisfactum videatur Dan. Moll. ad d. Const. 19. num. 7. Raucbb. p. 1. q. 3. num. 13. Carpz. p. 1. Const. 19. d. 13. & sic. lib. 3. Respons. 102. num. 8. idque adeo procedit ut nec à Judice nec à partibus quidem ipsis prorogari queat Dn. Moll. Carpz. d. loc. Ordin. Cam. 2. p. tit. 29. Limitantur tamen praedicta de decendio

At, tamen nocere leuterato sua, renunciatione post emissam citationem nequit *Nov. Or. tit. 35. S. nach dem auch verb. wann aber die Leuterung.* Et enim favori suo quilibet quidem renunciare potest, sed non in præjudicium tertii *l. 1. 2. 3. D. de liber. caus. gloss. in l. si quis in conscribenda 29. verb. antiqui. C. de Pat. quia jus quæsitum absque facto nostro auferri non potest. id quod nostrum. D. d. R. I. Carpz. p. 1. Const. 9. def. 7. Rauchh. p. 1. q. 12. n. 3.*

QUÆSTIO XVIII.

Virum solutione Creditori à fidejussore facta cessio adhuc à creditore commodè fieri, possit, licet eam fidejussor ante solutionem petere neglexerit?

Fidejussoribus tria beneficia indulta esse, nemini in jure versanti ignotum est *Abb. in c. 2. x. de fidejuss. num. 5. & Dd. commun. 1. est beneficium ordinis seu excussionis, de quo in auth. presente C. de fidejuss. & Nov. 4. c. 1. 2. Divisionis seu Epistol. Divi Hadrian. de quo in §. si plures 4. Inst. de fidejuss. 3. Cessionum actionum l. fidejussoribus. 17. l. cum is qui 36. D. de fidejuss. l. 11. C. eod. tit. Cujus beneficii non levis est utilitas, cum per cessionem indemnis conservetur fidejussor. Cum enim nullam habeat actionem contra debitorem & fidejussores, idcirco convenrus & solvens poterit petere à creditore sibi cedi actiones contra principalem debitorem & confidejssores. Sed si quid hæc facere neglexerit, & cessione non impetrata solidum solverit, num à repetitione plane exclusus erit. Resp. Jctus Paulus in d. l. cum is qui 36. D. de fidejussoribus, poterit quidem dici solutione facta nullas jam esse actiones, cum suum creditor perciperit & perceptione omnes liberati sint. Sed non ita est, non enim in solum accepit, sed quodammodo*

modo nomen debitoris vendidit, & ideo habet actiones, quia tenetur ad id ipsum ut præstet actiones. Neutiquam igitur restringenda est cessio actionum, ut vel ante solutionem, vel in ipsâ solutione vel postea in continenti eum peti, vel protestationem subijci necesse sit. Sufficit enim ex intervallo quoque cessionem fieri, adeo ut nulla permilla reservatione cessionis, fidejussor etiam post solutionem compellere possit creditorem ad cedendum sibi actiones per *d. l. 36. D. de fidejuss. vid. Carpz. par. 2. Const. 17. def. 16. Petr. Heig. part. 1. quest. 38.*

QUÆSTIO XIX.

*Virum tutor cum pupilla quondam suâ
possit contrahere matrimo-
nium?*

Non omnes sanè nobis uxores ducere licet: Nam à quarundam nuptiis & quidem prohibitis abstinendum est. *S. ergo non omnes 1. Inst. de nupt.* Prohibitionis autem causæ sunt; Cognatio; affinitas, delictum, i. e. raptus vel adulterium, honestas & officium vid. *Pac. disp. 2. S. deinceps 7. & seqq.* Ratione officii Tutor non potest cum pupillâ quondam suâ matrimonium contrahere *l. tutor. 15. D. de Spons. l. tutor. 36. l. SCto 69. D. de rit. nupt. tot. tit. C. de interd. matr. inter tut. & pupill. ne scilicet pupillæ in re familiari circumscribantur, seu defraudentur. l. liberum 64. S. 1. ibi ne pupillæ in re familiari circumscribantur D. de ritu nupt. arg. l. non solum 67. S. 1. D. eod. tit. nisi rationes suæ administrationis reddiderit, tum enim cum pupilla matrimonium inire potest text. notab. in *l. quamquam 62. S. tutor 2. D. de rit. nupt. add. l. si patris 6. C. de interd. matr. int. pupill. 16. tut.* quia potissima prohibitionis ratio cessat vid. *Finckelb. observ. 9. Consent. Schneid. ad tit. Inst. de nupt. sub rubr. de nupt. illicit. n. 14. S. 8. ratione tutelæ. Pac. loc. sup. cit. S. 20. Panorm. in cap. fin. x. de secund. nupt. n. 2.**

QVÆ-

et super matrimonii in gradibus prohibi-
tis dispensari possit?

Dispensatio est provida juris communis relaxatio, utili-
tate sive necessitate pensata *arg. c. requiritis ibi nisi rigor l. q. 7.*
quandoque improprie pro juris declaratione sumitur. *vid.*
Specul. lib. 1. part. 1. rubr. de dispensat. §. 1. in pr. Didac. Covarruv. tom. 1.
part. 2. de matrim. §. de dispensat. g. n. 1. & seqq. pag. 189. add. Carpz.
p. 4. Const. 24 def. 14 in pr. Utrum autem ejusmodi relaxatio ju-
ris in gradibus prohibitis locum habere possit controvertit-
ur? Canonistæ quidam in ea sunt sententia, Papam ex cau-
sa posse dispensare, etiam in gradibus divina lege prohibitis,
quorum tamen detestanda est audacia, & tenenda regula:
Prohibitiones juris Divini & naturalis esse perpetuas, nec va-
lere humanas dispensationes contra mandata Dei *c. literas 13.*
x. de resit. spoliat. & text. notabil. in c. sunt quidam 25. q. 1. add. c. qua
contra mores 11. dist. 8. c. Impetratores c. qui nesciat. 8. & seqq. 1. dist. 9.
Covarruv. loco supr. citat. n. 9. 10. & seqq. ibi quamobrem fugerit
omnino oportet dispensandi verbum jura divina & naturalia
tractantem &c. & ibi Etenim L. Divina continet ea, quæ ab
ipso Deo determinata sunt, non solum in communi ratione
justitiæ sed etiam quoad singulares actus: quæ ratione dispen-
sationem ab alio quàm ab ipso Deo non recepit. In pro-
hibitionibus autem humanis & quidem in gradibus, quos
Ecclesia juri Divino addidit, ut divinæ prohibitiones majore
reverentia observarentur, propter probabilem aliquam ra-
tionem magna tamen causa urgente concessionem seu dispo-
sitionem fieri posse d. c. literas x. de resit. spoliat. vid. Schneid. ad
tit. Inst. de nupt. rubr. de arb. affin. n. 22. Joach. à Beust. de connub. p. 2.
quest. 56. Dn. Carpz. loc. supr. citato n. 6 & lib. 5. tit. 10. R. 112. n. 4.
& seqq. Schulz. de arb. Consang. & affin. memb. 2.
cap. 8. n. 86. & seqq.

SOLI DEO GLORIA.

ULB Halle

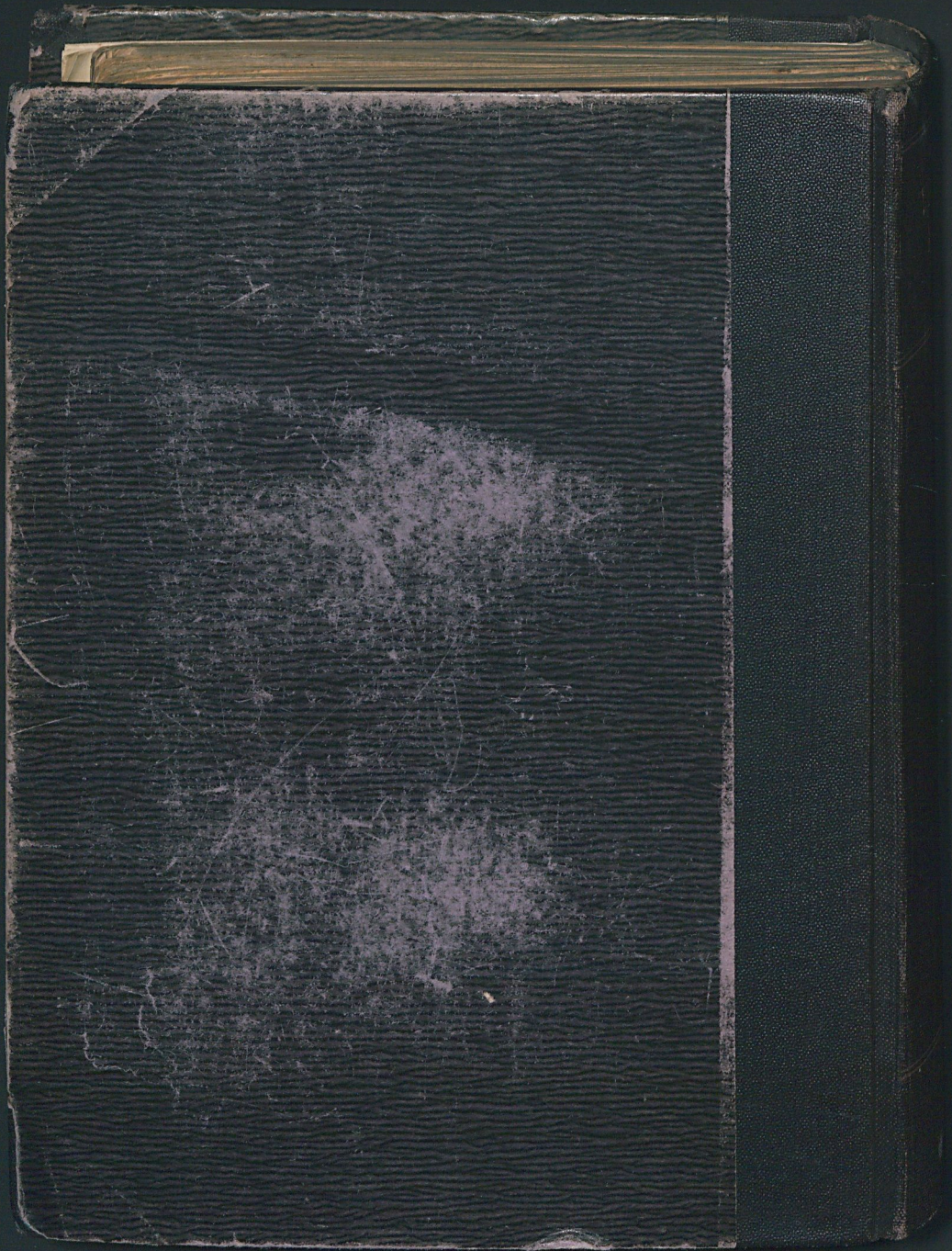
002 684 632

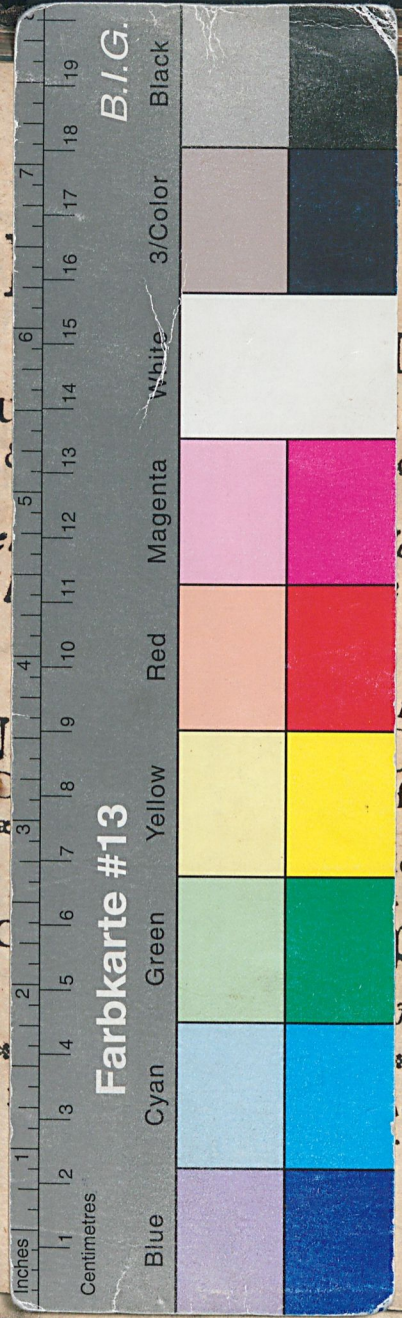

3

VJ 17

B.I.G.

Farbkarte #13

tratiâ;

1649

21
1
23

DUÆ

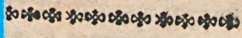
MUM,
co, Feudali
overfarum,

*obilissimi & Am-
Academia*

RI
COSELII,
ffloris, nec non
Dn. Præceptoris,
endi,

Ofennig /

fflorum

cad. Typogr.

